

Vpliv glasbe na otrokov razvoj

■ **Tamara Cer** je študentka glasbene pedagogike na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru.

Od vseh naših čutov je ravno sluh tisti, ki se razvije prvi, in to že v maminem trebuščku. Otrok je zelo zgodaj izpostavljen zvokom, predvsem materinemu glasu. Pomembno je, kaj nosečnica posluša in kakšno je njeno čustveno stanje, ki vpliva na zvok njenega glasu. Njen otrok lahko tako že zelo zgodaj sprejema pozitivne zvočne dražljaje, ki vplivajo tudi na njegove možgane.

Foto: BS

Prenatalno obdobje

S pomočjo glasbenih dražljajev lahko tako na optimalni celostni razvoj otroka vplivamo že, ko je ta še v varnem zavetju materinega trebuha. V tem obdobju so otroci zelo podvrženi vplivom glasbe in se, kot so pokazale raziskave, ob prisotnosti glasbe hitreje razvijajo. Glasba na začetku najbolj učinkuje posredno, preko matere (Tratnik, 2019).

Še nerojeni otrok razvije sluh pri približno šestih mesecih. Zato je priporočljivo, da mu začnete takrat predvajati glasbo vsak dan, vendar v krajših intervalih. Opazili boste, da bo otrok ob predvajanju veliko bolj sproščen. Glasba pa vpliva tudi na

nosečnico. Pomiri jo in ublaži stres, ki ga povzroča nosečnost, s tem pa posledično ublaži tudi stres dojenčka in tako pripomore k bolj zdravemu porodu (Vpliv glasbe na ..., 2022).

Pri izboru vrste glasbe moramo biti pazljivi, saj se telo drugače odzove na različne tipe glasbe. Tip glasbe moramo prilagajati temu, kar bi radi dosegli. Raziskave so na primer pokazale, da hitra glasba vpliva na zvišanje krvnega tlaka in hitrost dihanja. Nasprotno vpliva počasna glasba, ki zmanjša hitrost srčnega utripa in dihanja. V prenatalnem obdobju in za dojenčke so tako najbolj primerne uspavanke z enakomernim in počasnejšim ritmom (Tratnik, 2019).

Vpliv uspavank

Glasba nam lahko pomaga pri vzpostavljanju spalne rutine. Če pomirjajočo glasbo ponavljamo vedno ob enakem času, potem se vzpostavi pogojni refleks: mirna in počasna glasba je otroka uspavala enkrat ali večkrat, zato se bo otrok umiril in zaspal, kadar jo bo poslušal (Zavod IZRIIS, 2023).

Uspavanke otroka pomirijo, ga sproščajo, ker so nežne, niso glasne in ne hitre. Počasna in tiha glasba namreč deluje pomirjevalno na naše počutje. Otroci so še bolj dovzetni za glasbo, predvsem za njen ritem. Uspavanke imajo počasen ritem, ki pomirja in vpliva na srčni utrip. Imajo spevno melodijo, toni se ponavljajo in refren ne izstopa. Harmonija je največkrat v duru, zato je pesem svetla, harmonije so preproste in ponavljajoče se (Zavod IZRIIS, 2023).

Predšolsko obdobje

Z glasbo lahko komuniciramo na način, ki presega naše meje domišljije in razumevanja. V glasbo lahko vključimo glasbeni jezik, ki vsebuje nešteto različnih čustev in poučnih sporočil ter ga razumejo otroci po celem svetu, ne glede na raso in etnično podlago (Vpliv glasbe na ..., 2022).

Ob predvajanju prave glasbe, mešanice različnih stilov, melodij, harmonije in ritmov naj bi bili otrokovi možgani stimulirani, kar posledično vpliva na hitrejši in lažji razvoj. Glasba vpliva tudi na razvoj motorike in hkrati zmanjšuje napetost (Vpliv glasbe na ..., 2022).

Aktivno ukvarjanje otroka z glasbo (v predšolskem obdobju predvsem petje, kasneje tudi igranje inštrumenta) vodi do boljših spominskih, besednih in prostorskih sposobnosti, boljšega prostorsko-časovnega sklepanja ter večje čustvene

inteligentnosti. Raziskave s tega področja kažejo, da so glasbene sposobnosti univerzalne in da ima prav vsak človek posluh. Seveda pa je treba te sposobnosti razvijati, drugače zakrnijo. V predšolskem obdobju je otrok slušno najdovzetnejši, zelo ga pritegnejo in zanimajo raznolike glasbene zvrsti (Habe, 2018).

Če otroci veliko poslušajo glasbo, to pozitivno vpliva na njihov socialni razvoj. Otroci so bolj ustvarjalni. Pri glasbenih dejavnostih, pa naj bo to petje ali pa samo poslušanje glasbe, so otroci velikokrat tudi telesno dejavni. Glasba torej pozitivno vpliva tudi na telesni razvoj, gibčnost in spretnosti (Zavod IZRIIS, 2023).

Šolsko obdobje

Pri uporabi glasbe v šolskem okolju se moramo vprašati, kakšen je naš namen: želimo spodbuditi aktivacijo ali relaksacijo organizma? Potem se vprašamo še podrobneje, in sicer na katere psihične funkcije želimo vplivati. Je to pozornost, spomin, motivacija, razpoloženje ali kaj drugega? Glede na odgovor nato izberemo zvrst glasbe, tempo in ritem glasbe, tonski način, kompleksnost glasbe, glasnost predvajane glasbe itd. Splošno

načelo je, da je v učne namene boljše uporabljati inštrumentalno glasbo, ki je predvajana tako tiho, da predstavlja konstantno zvočno ozadje (Habe, 2018).

Otroku lahko ponudimo tudi igranje inštrumenta. Če se otroci več let ukvarjajo z glasbo in razvijajo glasbene sposobnosti, le-to pozitivno vpliva na razvoj pismenih in bralnih sposobnosti (Zavod IZRIIS, 2023). Glasbena vzgoja nedvomno vpliva tudi na intelektualno področje razvoja; na razvoj slušne občutljivosti in zaznav, na razvoj usmerjene pozornosti, pomnjenja, govora, na razvoj mišljenja (sklepanje, posploševanje, primerjanje itd.) in na razvoj ustvarjalne domišljije (Denac, 2002).

Mladostništvo in odraslost

V obdobju mladostništva je največji podarek na glasbi kot orodju oblikovanja osebnostne identitete (Habe, 2018). Seveda pa se ugodni učinki glasbe nadaljujejo celo življenje. Služi nam lahko za sprostitiv ali spodbuja našo produktivnost, lahko nas motivira, nam pomaga predelovati čustva in še mnogo drugega (Tratnik, 2019). V obdobju odraslosti se najpogosteje preučuje glasbo kot sredstvo

spodbujanja človekovega blagostanja s poudarkom na uspešnem obvladovanju stresa, v obdobju starosti pa je glasba pripomoček pri spoprijemanju z demenco (Habe, 2018). Pomembna je tudi glasbena terapija, ki je dokazano učinkovita pri spoprijemanju z depresijo, anksioznostjo in demenco. Uporablja se tudi pri delu z osebami z motnjo v duševnem razvoju, motnjami avtističnega spektra, z govorno-jezikovnimi težavami in učnimi težavami. Na splošno lahko rečemo, da nam glasba pomaga pri izboljševanju kakovosti življenja, zato izkoristimo njene učinke, kolikor se le da (Tratnik, 2019). ◀

Viri

- Denac, Olga (2002): *Glasba pri celostnem razvoju otrokove osebnosti: priručnik za vzgojitelje, razredne učitelje, učitelje glasbe in glasbenih predmetov v splošnih in glasbenih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Habe, Katarina (2018): *Psihologija glasbe – most med umetnostjo in znanostjo*. Pridobljeno 16. 4. 2023 s spletne strani: <https://www.sigic.si/psihologija-glasbe-most-med-umetnostjo-in.html>.
- Tratnik, Polona (2019): *Vpliv glasbe na razvoj otroka*. Pridobljeno 16. 4. 2023 s spletne strani: https://www.varuska-ziva.si/vpliv-glasbe-na-razvoj-otroka/?fbclid=IwAR11Q1t1Fi6130btgrsf1p1Xlqfgz1BScdixDtnhSkLTYzyJx5vdo_ypv56U.
- *Vpliv glasbe na razvoj dojenčka* (2022). Uredništvo Ringaraja.net. Pridobljeno 16. 4. 2023 s spletne strani: https://www.ringaraja.net/clanek/vpliv-glasbe-na-razvoj-dojencka_1143.html.
- Zavod IZRIIS (2023): *Umetnost in otroci – vpliv glasbe na otroke*. Pridobljeno 17. 4. 2023 s spletne strani: <https://izriis.org/2023/01/13/umetnost-in-otroci-vpliv-glasbe-na-otroke/>.

Foto: Peter Prebil